

Мода як соціальний протест : 5 історичних випадків, коли одяг виражав громадянську позицію.

З розвитком суспільства та модної індустрії, одяг зі звичного предмету захисту й обігріву перетворився на репрезентант людського тіла на рівні культури. А культура, як відомо, ніколи не була аполітичною.

“Звичайно мода - це більше, ніж одяг. Мода - копіювання і масове поширення, яке з'явилося ще задовго до появи подіумів. Людські проблеми також відбивалися в костюмі від найдавніших часів: первісні люди бачили в інших захисні амулети і одягали такі самі. Мода як засіб вираження солідарності чи політичного протесту використовувалася також віддавна.” - зауважує Мирослав Мельник, історик моди, фешнкритик, блогер та мистецтвознавець.

Сьогодні згадуємо випадки, коли мода ставала частиною протесту та реакцією на певні політичні чи соціальні явища.

Французька революція

Розпочнемо з Франції XVIII століття, коли серед аристократії поширеними були короткі кюлоти з довгими панчохами. Нижчі верстви суспільства вдягалися у прості довгі штани, виготовлені з грубої тканини. Таких людей навіть називали санкюлотами, що французькою звучить як “sans culotte” й означає без кюлот. Та все змінило 14 липня 1789 р., коли парижани почали штурм фортеці-в'язниці Бастилії, що стало початком Великої Французької Революції. Відтоді, кожен прихильник революції, щоб висловити свою позицію почав носити звичайні довгі штани. Також, Мирослав розповідає, що, наприклад, в ці ж часи модниці стригли коротко волосся чи прив'язували на шию червону нитку, яка маркувала “слід від гільйотини” і показувала солідарність і співчуття до жертв революції.

Білий, як колір боротьби жінок

На зламі XIX—XX ст. у Великобританії зароджується суфражизм - правозахисний рух за надання жінкам виборчого права, а також проти дискримінації жінок у правовому полі, політичному та економічному житті. Кольорами суфражизму прийнято вважати фіолетовий, золотий та білий. Втім, найчастіше для виходу на протестні марші суфражистки одягалися в біле, саме тому з того часу білий є символом боротьби жінок за свої права. Цікавим є нещодавній вихід Ненсі Пелозі та решти жінок Парламенту на одному з виступів Дональда Трампа у повністю білому одязі, з метою виразити незгоду з його політикою щодо жінок.

Пацифізм і гіпі

Поштовхом до створення руху гіпі став початок активних військових дій США у В'єтнамі в лютому 1965 року, тож цілком очевидно, що їхнім основним гаслом був пацифізм, ненасильство й миролюбство. Зачіски, одяг і атрибути представників цього руху стали «розпізнавальним знаком» і модними символами для багатьох — довге волосся, намисто з декількох низок ниток, прикраси з монеток, «фенічки» з бісеру, пов'язки на чоло, розшиті бісером, саморобні речі, виконані зі шматочків тканини, сині джинси, прикрашені бахромою, шкірою, розписані картинками, довгі квітчасті спідниці. Гіпі надавали перевагу натуральним матеріалам, вінтажу та одягу ручного виробництва, нерідко створеного ремісниками з країн третього світу. Такий вибір наочно відображав позицію покоління 1970-х, що оспівувала гуманізм, екологічний підхід та мир у всьому світі.

Партія Чорних Пантер

Приблизно в один час з гіпі в США існувала ще одна досить масштабна організація під назвою “Чорні пантери”, яка покликана була боротися з расовою дискримінацією та несправедливістю політики щодо темношкірих. Згодом, з цього ненасильницького руху навіть виросла Партія Чорних Пантер, члени якої, одягали чорні шкіряні куртки, блакитні водолазки із зображенням емблеми партії й чорні берети. Саме цей головний убір став впізнаваним і навіть отримав популярність серед темношкірих знаменитостей. До прикладу, Бейонсе вивела на стадіон балет у костюмах, що нагадує уніформу «Чорних пантер» — чорних шкіряних боді та чорних беретів зі шкіряною основою, а актор Майкл Бі Джордан знімався у чорному береті для обкладинки GQ British.

В чорних сукнях проти насилля

Із сучасної практики прикладом прояву моди в протестних акціях можна розглядати чорний колір убрань на масових заходах світового шоу-бізнесу. Так, на 75 церемонію вручення премії “Golden Globes” у січні 2018 року зірки вийшли на червону доріжку в чорних сукнях, у такий спосіб виразивши свій протест проти насилля над жінками та дискримінації за статевою ознакою в кіноіндустрії. На 92-й церемонії вручення премії “Оскар” схожий протест через вбрання також висловила Наталі Портман. Актриса одягла сукню від модного Будинку Dior. На плечах була накидка, на якій золотими нитками було вишито імена режисерок. Так Наталі хотіла акцентувати увагу на питанні гендерної нерівності в Голлівуді та недооціненості жінок.

З початком повномасштабної війни всі погляди прикуті до України, тож дуже багато дизайнерів створюють колекції присвячені підтримці незламного українського народу, що теж є вираженням громадянської

позиції та незгоди з російською терористичною політикою. Ось що про це розповідає пан Мирослав : “В Україні сьогодні питання патріотизму, миру і перемоги на першому місці і мода це яскраво демонструє. Хакі й камуфляж - тренд, щоб показати солідарність з воїнами ЗСУ, патріотична символіка на одязі і ювелірці вказує на підтримку України. Я це сприймаю позитивно. Неприйнятними для мене є антиросійські зображення і гасла в костюмі: це як замість хрестика одягати кулон з перекресленою нечистою силою. Нащо множити зображення нечисті? Для чого носити на собі матюки?”.